

Mál nr. 196/2019**M og
V vegna sjúklingatryggingar augnlæknis A****Krafa um bætur úr sjúklingatryggingu vegna lasermeðferðar á auga hinn 15.03.2016.****Gögn.**

Málskot móttakið 27.05.2019 ásamt fylgiskjölum 1-11.

Bréf V dags. 18.06.2019.

Málsatvik.

Samkvæmt því sem fram kemur í málskoti hafði M verið í meðferð á augndeild Landspítala Háskólasjúkrahúss vegna versnandi sjónar á vinstri auga sem rakinn hafði verið til bjúgs og bólgu, en M þjáist af sykursýki. Hinn 15. mars 2016 hitti hann, í tengslum við ofangreinda meðferð, A á læknastofu hennar. Segist M hafa verið með fulla sjón á hægri auga á þeim tíma. Við skoðun hafi A tjáð honum að hann hefði fengið blóðtappa í vinstra auga og vildi hún skjóta laser í augað til að koma í veg fyrir að slíkt endurtæki sig. Jafnframt hafi M viljað skjóta laser í hægri auga M og hefði hún fullvissað hann um að það hefði ekki áhrif á sjón hans á því auga. Eftir meðferðina hafi M hins vegar ekkert séð með hægri auga og hafi hann því leitað á augndeild LSH nokkrum dögum síðar. Í kjölfarið hafi hann gengist undir aðgerð til að fjarlægja örvef á hægri auga eftir umrædda lasermeðferð. Enn hafi M þó skerta sjón á hægri auga og nánast enga jaðarsjón, auk þess sem hann stríði við skerta rökkursjón.

Vegna þessa sendi M kvörtun til Landlæknis sem skilaði álitinu sínu hinn 21. mars 2018. Niðurstaða embættisins var sú að breytingar í hægri augnbotni hefðu verið slíkar að verulegrar sjónskerðingar hefði verið að vænta og því fullt tilefni til að reyna aðgerð. Hins vegar hefði vantað upp á upplýsingagjöf A til M. Í samantekinni niðurstöðu kemur fram að afstaða embættisins sé sú að mistök hafi ekki átt sér stað við meðferð M.

Með tölvupósti dags. 21. janúar 2019 hafnaði V kröfu M um bætur úr sjúklingatryggingu með þeim rökum að fylgikvilli sá er M þjáðist af í kjölfar aðgerðarinnar væri ekki þess eðlis að hann félli undir bótaskyldu laga um sjúklingatryggingu nr. 111/2000. Þannig væri fylgikvillinn ekki meiri en svo að sanngjarnt væri að sjúklingur þyldi hann bótaskyld, sbr. 4. tl. 2. gr. laganna, en við mat á því þyrfti að horfa til þess hve tjónið væri mikið, hvernig heilsufar tjónpola væri að öðru leyti, hversu algengt tjón væri og hversu mikil hætta væri á því að tjón yrði. Ef hætt væri við verulegu heilsutjóni, væri sjúkdómur látinn afskiptalaus, væri niðurstaðan sú að menn yrðu að setta sig við verulega hættu á alvarlegum eftirköstum meðferðar. Þá þyrfti fylgikvillinn að vera nokkuð alvarlegur samanborið við sjúkdóminn og afstaða félagsins væri að svo væri ekki í tilfalli M.

M fellir sig ekki við þessa afstöðu og telur bótaskyldu samkvæmt áður nefndum lögum fyrir hendi. M byggir á því að lasermeðferð á hægri auga hafi misheppnast enda hafi hann haft fulla sjón á því auga en búi nú við verulega sjónskerðingu og hafi aðeins miðjusjón. Þá gerir M alvarlegar athugasemdir við skort á upplýsingagjöf, enda hafi hann hvorki fengið upplýsingar um ástand augans fyrir meðferðina né um ástæðu þess að A vildi prófa lasermeðferð á því. Hafi hann því ekki haft forsendur til að taka upplýsta ákvörðun um meðferðina. Jafnvel þó meðferðin sem slík hefði verið réttlætunleg væri ljóst að eitthvað hefði farið úrskeiðis við framkvæmd hennar og afleiðingarnar væru þess eðlis að ekki væri sanngjarnt að M þyldi þær bótaskyld. Einkenni M í dag megi rekja beint til lasermeðferðarinnar og um sé að ræða mun alvarlegri fylgikvilla en almennt gengur og gerist. Þá hefði M ekki samþykkt meðferðina hefði honum verið ljós áhættan á sjónskerðingu í kjölfar hennar. M telur tjón sitt falla undir 1. og/eða 4. tl. 2. gr. laga um sjúklingatryggingu.

Í bréfi til nefndarinnar áréttar V áður framkomna afstöðu sína til kröfunnar. Vísar V til umfjöllunar Landlæknis sem m.a. hafi aflað óháðrar álitserðar. Þar komi fram að hefði ekki verið aðhafst hefði sykursýkistengdur augnsjúkdómur M leitt til verulegrar sjónskerðingar, ef ekki blindu. Hefði M því hlotið viðeigandi meðferð. Þá komi fram í álitinu Landlæknis að meðferð A á M hefði verið innan ramma góðrar læknisfræði og að ekki hafi verið gerð mistök við meðferðina. Því hafi ekki verið sýnt

fram á að skilyrði 1. tl. 2. gr. laga um sjúklingatryggingu væru uppfyllt. Hvað varðar bótakröfu á grundvelli 4. tl. 2. gr. telur V að einkenni M kunni að eiga rót sína að rekja til grunnsjúkdóms þess sem M þjáist af, en ekki meðferðarinnar sem slíkrar. Tilfelli M hafi verið alvarlegt og hætt hafi verið við mikilli sjónskerðingu eða blindu án meðferðar. Ef augljós hættu sé á að sjúklingar geti hlotið mikla örorku af sjúkdómi sé hann látinn afskiptalaus verði þeir að setta sig við verulega áhættu á alvarlegum eftirköstum meðferðar. Þá verði ekki ráðið af málsgögnum að skilyrði ákvæðisins um sjaldgæfi fylgikvillans séu uppfyllt. Séu því skilyrði 4. tl. 2. gr. ekki uppfyllt. Að endingu tekur V fram að það hafi ekki áhrif á bótarétt samkvæmt ákvæðinu hvort sjúklingur hafi verið upplýstur um hættu á fylgikvilla eður er. Er kröfu M því hafnað.

Álit.

Fallist er á það með M, sbr. einnig ummæli í álitargerð Landlæknis, að einkenni hans megi rekja til togs á himnu í hægri auga, en það megi rekja til umræddrar meðferðar. Því sé um að ræða fylgikvilla aðgerðar en eftir stendur þá að meta hvort hann, eða ástæður hans, séu þess eðlis að bótaskylda skapist. Í 2. gr. laga um sjúklingatryggingu nr. 111/2000 er kveðið á um að bætur skuli greiða án tillits til þess hvort einhver beri skaðabótaábyrgð samkvæmt reglum skaðabótaréttarins, enda megi að öllum líkindum rekja tjónið til atriða sem talin eru upp í 1.-4. tl. ákvæðisins.

M byggir kröfu sína í fyrsta lagi á 1. tl. ákvæðisins en þar kemur fram að bætur skuli greiða ef ætla megi að komast hefði mátt hjá tjóni ef rannsókn eða meðferð við þær aðstæður sem um ræðir hefði verið hagað eins vel og unnt hefði verið og í samræmi við þekkingu og reynslu á viðkomandi sviði. Fyrir nefndinni liggur álit Landlæknis hvað þetta varðar og hefur nefndin ekki forsendur til annars en að miða við það sem þar kemur fram, þ.á.m. álit óháðs sérfræðings sem embættið leitaði til. Í álit hans segir m.a. að M hafi fengið viðeigandi meðferð, og að ekki hafi verið um mistök, vanrækslu eða vangá að ræða. M hafi hins vegar verið óheppinn að fá tog á himnuna á hægri auga, en ekkert hefði getað tryggt honum skadleysi vegna þess. Niðurstaða Landlæknis tekur mið af þessu og er eins og áður sagði ekki talið að mistök hafi átt sér stað við meðferðina. Verður því að telja að gögn liggja fyrir nefndinni varðandi nauðsyn umræddrar meðferðar svo og það að mistök hafi ekki átt sér stað við framkvæmd hennar. Hefur því ekki verið sýnt fram á að skilyrði 1. tl. 2. gr. laga um sjúklingatryggingu séu uppfyllt.

Í öðru lagi byggir M kröfu sína á ákvæði 4. tl. 2. gr. en þar kemur fram að bætur skuli greiða ef tjón hlýst af meðferð eða rannsókn, þ.m.t. aðgerð, sem ætlað er að greina sjúkdóm og tjónið er af sýkingu eða öðrum fylgikvilla sem er meiri en svo að sanngjarnt sé að sjúklingur þoli það bótalaust. Annars vegar skal líta til þess hve tjón er mikið og hins vegar til sjúkdóms og heilsufars sjúklings að öðru leyti. Þá skal taka mið af því hvort algengt er að tjón verði af meðferð eins og þeirri sem sjúklingur gekkst undir og hvort eða að hve miklu leyti gera mátti ráð fyrir að hættu væri á slíku tjóni. Í álit Landlæknis kemur m.a. fram að M hafi verið með alvarlegan sjúkdóm á hægri auga sem hefði endað með mikilli sjónskerðingu, ef ekki blindu, hefði ekki komið til meðferðar. Af læknisvottorði sem liggur fyrir nefndinni má einnig ráða að einhver einkenni á hægri auga hafi verið til staðar fyrir meðferðina og því tilefni til að reyna meðferð. Af gögnum má ráða að sjón M á hægri auga sé nú 0,65 og að hann hafi misst jafnarsýn og búi við skerta rökkursýn. Með hliðsjón af alvarleika sjúkdóms hans og hættu á blindu án meðferðar er ekki fallist á að skilyrði ákvæðisins um alvarleika fylgikvilla séu uppfyllt. Þá hafa ekki verið lögð fyrir nefndina gögn er sýni fram á að tíðni umrædds fylgikvilla. Verður því ekki talið að skilyrði 4. tl. 2. gr. séu uppfyllt.

Telja má ljóst að upplýsingagjöf til M, hvað varðaði ástand hans, meðferðina og hættu á fylgikvillum, hafi verið ábótavant, sbr. ummæli um það í álit Landlæknis. Hins vegar verður ekki séð að slík vanræksla leiði til bótaskyldu samkvæmt áður nefndum lögum. Ber því að hafna kröfu hans.

Niðurstaða.

M á ekki rétt til bóta úr sjúklingatryggingu augnlæknis A hjá V.

Reykjavík, 8. ágúst 2019.

Þóra Hallgrímsdóttir lögfr.

Valgeir Pálsson lögfr.

Hildigunnur Hafsteinsdóttir lögfr.